

บทที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์

ในบทนี้จะเป็นการให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิชาเศรษฐศาสตร์ เริ่มจากความขาดแคลนและต้นทุนค่าเสียโอกาสเพื่อให้ทราบที่มาของปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และศึกษาว่าปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจมีอะไรบ้าง หลังจากนั้นจะศึกษาเส้นการผลิตที่เป็นไปได้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ชี้ให้เห็นความสามารถสูงสุดในการผลิตของสังคม การสะท้อนถึงความขาดแคลน การเลือกและการเกิดต้นทุนค่าเสียโอกาส แล้วจึงศึกษาว่าระบบเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ มีวิธีการหรือกติกาในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจแล้วจะกล่าวถึงวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจโดยตรง และจะชี้ให้เห็นธรรมชาติของวิชาในแง่ของความเป็นสังคมศาสตร์ ความสัมพันธ์กับศาสตร์อื่น ๆ การแบ่งแขนงของวิชา เศรษฐศาสตร์ทฤษฎีและนโยบาย ความหมายและองค์ประกอบของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ และเครื่องมือในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งทั้งหมดจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ต่อไป

ความขาดแคลน การเลือก และต้นทุนค่าเสียโอกาส

ในสังคมมนุษย์สมัยโบราณ ศาสตร์ทางด้านเศรษฐศาสตร์ยังไม่เป็นที่รู้จักเนื่องจากในสมัยนั้นมนุษย์ยังมีจำนวนน้อย มีการสร้างบ้านเรือนอยู่ตามที่ลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเป็นชุมชนเล็ก ๆ มีการทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์เพื่อการยังชีพและมีการแลกเปลี่ยนสิ่งของที่หามาได้ในลักษณะสิ่งของแลกเปลี่ยนของ (Barter System) ในสมัยนั้นทรัพยากรต่าง ๆ ที่นำมาซึ่งอาหารและข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ มีมากมายเมื่อเทียบกับความต้องการของผู้คนในสมัยนั้น ต่อมาเมื่อประชากรเริ่มเพิ่มจำนวนมากขึ้นจากชุมชนเล็ก ๆ กลายเป็นหมู่บ้าน จากหมู่บ้านขยายใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งกลายเป็นประเทศต่าง ๆ อย่างเช่นในปัจจุบัน มีการใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน มีระบบตลาดเพื่อการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการผลิตต่าง ๆ เมื่อประชากรเริ่มเพิ่มจำนวนมากขึ้นความต้องการของคนก็เริ่มมากขึ้นจากคน ๆ หนึ่งที่มีความต้องการไม่จำกัดก็กลายเป็นคนหลายคน จนในที่สุดทรัพยากรที่มีอยู่เริ่มไม่เพียงพอที่จะนำมาผลิตเป็นสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้ทั้งหมด ในที่สุดก็เกิดปัญหาการขาดแคลน (Scarcity) ขึ้น ปัญหานี้จะไม่เกิดขึ้นเลยหากทรัพยากรที่มีอยู่สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้ทั้งหมด แต่ในความเป็นจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ ทรัพยากรในโลกล้วนมีจำกัดและขาดแคลนเนื่องจากทรัพยากรบางชนิดเมื่อถูกนำไปใช้แล้วจะหมดไป ไม่สามารถเกิดขึ้นใหม่ทดแทนได้ หรือ

ทรัพยากรบางชนิดอาจเกิดขึ้นใหม่มาทดแทนได้แต่ก็ต้องใช้เวลานาน ซึ่งอาจไม่ทันต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการเลือก (Choice) จึงเข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหาการขาดแคลนดังกล่าว ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมเชิงเศรษฐกิจขั้นพื้นฐานที่ต้องเผชิญตั้งแต่ระดับบุคคล กลุ่มบุคคล ไปจนถึงระดับชาติในระดับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล รายได้ที่มีจำกัดทำให้ไม่สามารถใช้จ่ายได้ตามที่ต้องการ เมื่อมีความต้องการสินค้าหลายชนิดพร้อม ๆ กัน บุคคลจึงต้องตัดสินใจเลือกซื้อเฉพาะสินค้าที่จะให้ความพึงพอใจสูงสุดเท่านั้น ในระดับประเทศก็เช่นเดียวกัน จำเป็นต้องตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดในทางที่จะทำให้ประชาชนในชาติโดยส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์มากที่สุดเช่นกัน และจากการที่ทรัพยากรสามารถนำไปใช้ผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ได้มากมายหลายชนิด การตัดสินใจที่จะนำทรัพยากรมาผลิตเป็นสินค้าอะไรนั้น ก็จำเป็นต้องเลือก ซึ่งการตัดสินใจเลือกนำทรัพยากรนั้นมาผลิตสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่งย่อมต้องสูญเสียโอกาสที่จะนำทรัพยากรนั้นไปผลิตเป็นสินค้าอย่างอื่น ดังนั้นสิ่งที่จะต้องสูญเสียไปจากการที่ไม่ได้เลือกนี้ จึงเรียกว่า “ต้นทุนค่าเสียโอกาส” (Opportunity Cost) ซึ่งจะเกิดขึ้นทุกครั้งที่มีการเลือก

ความหมาย และแขนงของวิชาเศรษฐศาสตร์

จากความไม่สมดุลกันระหว่างปริมาณของทรัพยากรกับความต้องการของมนุษย์ จึงเป็นแรงผลักดันให้มนุษย์และสังคมต้องแสวงหาแนวทางในการตัดสินใจ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แรงผลักดันนี้จึงทำให้เกิดเป็นศาสตร์ทางด้านเศรษฐศาสตร์ (Economics) ขึ้นมา โดยเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยวิธีการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาผลิตเป็นสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่จำกัด ให้ได้รับประโยชน์สูงสุดหรือก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั้งในปัจจุบันและในอนาคต อาจกล่าวได้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาแขนงหนึ่งในสังคมศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนและสังคม โดยเน้นไปที่สวัสดิการทางเศรษฐกิจ (Economic Welfare) ของมนุษย์ และความจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่

แม้ว่าเศรษฐศาสตร์จะเป็นวิชาที่เพิ่งจะถือกำเนิดเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาไม่นานนักเมื่อเทียบกับศาสตร์อื่น ๆ แต่ก็ได้พัฒนาขึ้นมาอย่างรวดเร็ว รวมทั้งได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับมากขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งได้รับการยกย่องให้เป็นราชินีแห่งสังคมศาสตร์ (Paul A. Samuelson, 1980 : 4) อ้างถึงใน ภราดร ปริดาศักดิ์, 2550 : 1) เศรษฐศาสตร์ที่ถือกำเนิดขึ้นในระยะแรกมีเพียงแขนงเดียวในชื่อของเศรษฐศาสตร์ ยังไม่ได้มีการแบ่งออกเป็นเศรษฐศาสตร์จุลภาคหรือเศรษฐศาสตร์มหภาคดังที่รู้จักกันในปัจจุบัน ทราบจนกระทั่งภายหลังการเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกในช่วงทศวรรษ 1930 การศึกษาเศรษฐศาสตร์ในระดับมวลรวมจึงได้มีบทบาทที่แยกเด่นชัดออกมาจากการศึกษาเศรษฐศาสตร์ในรูป

แบบเดิม และเป็นจุดเริ่มต้นของการแยกวิชาเศรษฐศาสตร์ออกเป็นเศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) และเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics) (นราทิพย์ ชูติวงศ์. 2554 : 1)

1. เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics)

เศรษฐศาสตร์จุลภาค เป็นการศึกษาที่ชี้ให้เห็นพฤติกรรมการตัดสินใจของหน่วยเศรษฐกิจย่อยต่าง ๆ อันได้แก่ เจ้าของปัจจัยการผลิต ผู้ผลิต ผู้บริโภค หรือหน่วยเศรษฐกิจ อื่นใดที่ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจอยู่ในระบบเศรษฐกิจ ตัวอย่างของการศึกษาในวิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาค อาทิเช่น การกำหนดราคาสินค้าแต่ละชนิด ต้นทุนและปริมาณการผลิตของแต่ละอุตสาหกรรมในตลาดสินค้าแบบต่าง ๆ การกำหนดราคาของปัจจัยการผลิต มาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาลที่มีต่อราคาและปริมาณการผลิตสินค้า เป็นต้น โดยทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาเศรษฐกิจจุลภาค ได้แก่ ทฤษฎีผู้บริโภค ทฤษฎีการผลิต และทฤษฎีการกำหนด ราคาของปัจจัยการผลิต ซึ่งรวมกันเรียกว่า “ทฤษฎีราคา”

2. เศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics)

เศรษฐศาสตร์มหภาค เป็นการศึกษาภาวะเศรษฐกิจโดยส่วนรวม ซึ่งจะศึกษากิจกรรมทางเศรษฐกิจของระบบเศรษฐกิจทั้งระบบ จะไม่มุ่งศึกษาที่ผู้บริโภค หรือผู้ผลิตคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่จะเป็นการศึกษาภาพรวมของทั้งประเทศ ได้แก่ การศึกษารายได้ประชาชาติ ระดับราคาสินค้าและบริการ โดยทั่วไป ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ การบริโภค การออมและการลงทุน ระดับการจ้างงานโดยทั่วไป การหารายได้ และการใช้จ่ายของรัฐบาล ตลอดจนแนวโน้มนโยบายต่าง ๆ ในการช่วยให้ระบบเศรษฐกิจเจริญเติบโตไปอย่างมีเสถียรภาพ

อย่างไรก็ตาม การศึกษาเศรษฐศาสตร์ทั้งสองแขนงต่างมีความเกี่ยวข้องกัน ไม่อาจแยกจากกันได้โดยเด็ดขาด กล่าวคือ เรามักพบบ่อย ๆ ว่าปัญหาหลายปัญหาที่เกิดขึ้นไม่อาจจะทำการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือทางด้านเศรษฐศาสตร์จุลภาคหรือเศรษฐศาสตร์มหภาคอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยไม่ได้ใช้เครื่องมือทั้งสองร่วมกันได้ ยกตัวอย่างเช่น ในการศึกษาปัญหาเรื่องการเงินเติบโตทางเศรษฐกิจก็จะต้องมีความเข้าใจไม่เพียงแต่เรื่องทางด้านเศรษฐศาสตร์มหภาค เช่น ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การบริโภคมวลรวมและระดับการลงทุนมวลรวม แต่ยังจะต้องเข้าใจเรื่องราวทางด้านเศรษฐศาสตร์จุลภาคอีกด้วย อย่างเช่น เรื่องหลักเกณฑ์ในการลงทุน เป็นต้น การแบ่งแยกเศรษฐศาสตร์ออกเป็นสองแขนงดังกล่าว จึงเป็นเพียงการแบ่งขอบเขตของเรื่องที่จะทำการศึกษาเท่านั้น ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาทั้งสองส่วนเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหา และช่วยให้เข้าใจปัญหาเศรษฐกิจต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

ทรัพยากรการผลิต สินค้าและบริการ

ในการศึกษาเกี่ยวกับวิชาเศรษฐศาสตร์มีคำบางคำที่จะต้องขยายความและให้ความหมายเพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจตรงกันถึงขอบเขตของการศึกษาเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ คำว่า ทรัพยากรการผลิต และสินค้าและบริการ คำเหล่านี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างแน่นแฟ้น เมื่อเข้าใจถึงความหมายและความสัมพันธ์ของคำเหล่านี้แล้ว เชื่อว่าจะช่วยให้เห็นภาพของวิชาเศรษฐศาสตร์ได้แจ่มชัดมากขึ้น

1. ทรัพยากรการผลิต (Production Resources)

ทรัพยากร (Resources) ในทางเศรษฐศาสตร์นั้น ก็คือ ทรัพยากรการผลิต (Production Resources) ซึ่งหมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่นำมาผลิตเป็นสินค้าหรือบริการ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรที่ถูกนำมาใช้ในกระบวนการผลิตนี้มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ปัจจัยการผลิต” (Factors of Production) (ภราดร ปรีดาศักดิ์, 2550 : 7) ในทางเศรษฐศาสตร์ได้แบ่งปัจจัยการผลิตออกเป็นกลุ่ม ๆ โดยแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1.1 ที่ดิน (Land) หมายถึง ผืนแผ่นดินหรือที่ดินที่เราใช้ปลูกพืชผักผลไม้ต่าง ๆ หรือเป็นที่ตั้งของโรงงาน อาคารบ้านเรือนต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์เรามักจะดูมูลค่าที่เกิดจากการใช้ที่ดินนั้นด้วย เช่น คุนในเรื่องทำเลที่ตั้งหรือความอุดมสมบูรณ์ของที่ดิน เนื่องจากที่ดินแต่ละที่ก็จะมีค่าตอบแทนที่ไม่เท่ากัน ที่ดินบางที่อยู่ในทำเลที่ดี ยกตัวอย่างเช่น อยู่ใจกลางเมืองซึ่งเป็นแหล่งการค้า ค่าเช่าที่ดินนั้นก็ย่อมมีมูลค่าสูงกว่าที่ดินที่อยู่ไกลออกไปจากตัวเมือง เป็นต้น หรือที่ดินบางที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก ปลูกพืชอะไรก็เจริญเติบโตดีให้ผลผลิตมาก ก็จะมีมูลค่าหรือค่าตอบแทนจากการให้เช่ามากกว่าที่ดินที่แห้งแล้งไม่สามารถปลูกอะไรได้เลย ซึ่งค่าตอบแทนหรือค่าเสียโอกาสของการใช้ปัจจัยการผลิตชนิดนี้ก็คือ ค่าเช่า (Rent) นั่นเอง

1.2 แรงงาน (Labour) คือ เวลาทำงาน และความพยายามในการทำงานที่ผู้คนใช้ในการผลิตสินค้าและบริการต่างๆ รวมไปถึงความพยายามทางร่างกายและทางความคิดทั้งหมดของผู้คนทั้งที่ทำงานในฟาร์ม สถานที่ก่อสร้าง โรงงาน ร้านค้าและสำนักงาน (Robin Bade, Michael Parkin 2008 : 14)

จะเห็นได้ว่าในความเป็นจริงมนุษย์มีความแตกต่างกันทั้งด้านความรู้ความสามารถ และสติปัญญา รวมถึงกำลังร่างกาย แรงใจต่าง ๆ ที่ทุ่มเทให้กับการผลิตสินค้าและบริการ ดังนั้นในทางเศรษฐศาสตร์จึงได้มีการแบ่งกลุ่มแรงงานออกเป็น 3 ประเภทตามความรู้ความสามารถและหน้าที่ในการทำงาน คือ กลุ่มแรงงานมีฝีมือ (Skilled Labor) ในกลุ่มนี้จะเป็นแรงงานที่ต้องมีความรู้ความสามารถมาก ซึ่งอาจจะเป็นความรู้เฉพาะด้านที่ใครก็ไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ และต้องมีสติปัญญาดีเลิศ ในการทำงานส่วนใหญ่่มักจะใช้สมองในการคิดงานมากกว่าการใช้กำลังร่างกาย อาทิเช่น นักวิทยาศาสตร์

นักวิชาการ วิศวกร และแพทย์ เป็นต้น กลุ่มที่สองคือ กลุ่มแรงงานกึ่งมีฝีมือ (Semi Skill Labor) แรงงานในกลุ่มนี้จะเป็นแรงงานที่ต้องมีความรู้ความสามารถในระดับหนึ่ง อย่างเช่น อาจต้องเรียนจบชั้นปริญญาตรี หรือมีความเชี่ยวชาญชำนาญเฉพาะด้านเป็นพิเศษ ประกอบกับต้องมีการใช้กำลังร่างกายแรงใจในการผลิตสินค้าหรือบริการออกมาด้วย อาทิเช่น พยาบาล ครู ช่างไม้ ช่างเทคนิค พนักงานเสมียน คนควบคุมเครื่องจักร เป็นต้น กลุ่มสุดท้ายคือ กลุ่มของแรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled Labor) ในกลุ่มนี้แรงงานส่วนใหญ่ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ หรือไม่จำเป็นต้องอ่านหนังสือออกก็ได้ หากมีกำลังร่างกาย แรงใจ ที่จะสามารถทำงาน ก็ถือว่าเป็นแรงงานในทางเศรษฐศาสตร์ได้เช่นกัน ซึ่งค่าตอบแทนที่แรงงานกลุ่มนี้ได้รับมักเป็นค่าจ้างที่น้อยมากเมื่อเทียบกับแรงงานกลุ่มอื่น ๆ หรือได้แค่ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำซึ่งคิดเป็นรายวัน เช่น วันละ 160 บาท ดังนั้นการจะดูว่าแรงงานที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจอยู่ในกลุ่มใดอาจมองผ่าน ค่าจ้างหรือเงินเดือน (Wage or Salary) ก็ได้ หากมูลค่าของผลตอบแทนที่ได้มาจากการแลกกำลังร่างกาย แรงใจ สติปัญญา มีมูลค่าสูงก็อาจจัดได้ว่าเป็นแรงงานมีฝีมือ แต่หากมีค่าจ้างหรือเงินเดือนต่ำ ก็อาจจัดอยู่ในกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือ นั่นเอง

อย่างไรก็ตาม คุณภาพของแรงงานสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามทักษะของแรงงาน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์การทำงาน รวมถึงการได้รับการฝึกอบรมขณะปฏิบัติงาน นักเศรษฐศาสตร์เรียกทักษะของแรงงานนี้ว่าเป็นทุนมนุษย์ (Human Capital)

อนึ่ง แรงงานสัตว์ไม่ถือเป็นปัจจัยการผลิตประเภทแรงงาน เพราะถือว่าคนมีศักดิ์ศรีสูงกว่าสิ่งมีชีวิตทั้งมวล จึงจัดให้แรงงานสัตว์อยู่ในปัจจัยประเภททุน (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคนิ. 2555 : 4)

1.3 ทุน (Capital) คือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ร่วมกับปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการ นักเศรษฐศาสตร์ได้จำแนกทุนออกเป็น 2 ความหมาย คือ ทุนทางการเงิน (Financial Capital) และทุนกายภาพ (Physical Capital) ในส่วนของทุนทางการเงินหรือ เงินทุน (Money Capital) โดยทั่วไปเราจะพูดถึงเงิน หุ้น และพันธบัตรว่าเป็นทุน ซึ่งเมื่อหน่วยธุรกิจต้องการเพิ่มทุนจะทำโดยการระดมเงินทุน หรือการออกหุ้นและพันธบัตร สิ่งเหล่านี้คือ ทุนทางการเงิน ซึ่งไม่ได้เป็นทรัพยากรที่ก่อให้เกิดการผลิต มีบทบาทในการให้ผู้คนได้กู้เพื่อใช้ในการทำธุรกิจ ทำให้กิจการมีทรัพยากรทางการเงิน แต่ไม่ได้ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ จึงไม่ถือเป็นสินทรัพย์ เป็นเพียงสิ่งนำมาซึ่งปัจจัยทุน ปัจจัยทุนอีกความหมายหนึ่งก็คือ ทุนกายภาพหรือ สินค้าทุน (Capital) ทุนประเภทนี้จะแบ่งเป็น 2 ประเภทหลัก คือ สิ่งก่อสร้าง (Construction) อย่างเช่น โรงงาน อาคารสำนักงาน โกดัง ร้านค้า เป็นต้น และอุปกรณ์การผลิต (Equipment) อย่างเช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องจักร ตัดไกรตัดหญ้า โต๊ะ เก้าอี้ หรือแม้แต่เข็มเย็บผ้า ฯลฯ นอกจากนั้น ปัจจัยทุนยังรวมถึงแรงงานสัตว์ที่มนุษย์นำเอามาเลี้ยงและฝึกปรือเพื่อใช้งานในการผลิต แต่ถ้าเป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ตามธรรมชาติจะยังคงถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่ดิน

อนึ่ง สินค้าทุนจะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงกำลังการผลิตที่มีอยู่ในหน่วยผลิตหรือในระบบเศรษฐกิจที่เป็นจริงได้ดีกว่าจำนวนเงินทุน อีกทั้งการสะสมสินค้าทุนถือเป็นการเพิ่มกำลังการผลิตอย่างหนึ่ง อันจะทำให้การผลิตสินค้าและบริการในอนาคตของประเทศสูงขึ้นได้ ดังนั้น ในทางเศรษฐศาสตร์สินค้าทุนจึงมีความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจมากกว่าเงินทุน แต่เนื่องจากการวัดผลตอบแทนของปัจจัยทุนโดยตรงมีความยุ่งยาก โดยทั่วไปจึงใช้ผลตอบแทนของเงินทุน อันได้แก่ ดอกเบี้ย (Interest) เป็นผลตอบแทนของปัจจัยทุนด้วย

1.4 ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมปัจจัยการผลิตทุกชนิดเพื่อการดำเนินการในการผลิตเป็นสินค้าและบริการ ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการประกอบการ (Entrepreneurial Ability) และเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบในการตัดสินใจแบกรับภาระความเสี่ยงจากการดำเนินงานของตนเองอีกด้วย ดังนั้นผลตอบแทนที่ผู้ประกอบการจะได้รับคือ กำไร (Profit)

ทรัพยากรการผลิตหรือปัจจัยการผลิตข้างต้น แม้ว่าบางชนิดจะมีปริมาณเหลือเฟือเมื่อเทียบกับความต้องการ หรือเป็นทรัพยากรที่สามารถเกิดขึ้นใหม่ได้ แต่ส่วนใหญ่ก็ล้วนแล้วแต่มีอยู่ในปริมาณที่จำกัดหรือหามาได้ยาก จึงทำให้สินค้าและบริการที่ผลิตได้จากปัจจัยการผลิตเหล่านี้มีจำกัดไปด้วย

2. สินค้าและบริการ (Goods and Services)

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า “ความต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัด” เมื่อได้ อย่างหนึ่งก็อยากได้อีกอย่างหนึ่งเป็นแบบนี้ไปเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด ทั้งนี้สามารถแบ่งความต้องการของมนุษย์ออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความต้องการที่เป็นรูปธรรม เป็นความต้องการในสิ่งต่าง ๆ ที่มีรูปร่าง สามารถจับต้องได้ ซึ่งก็คือสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในชีวิตประจำวัน อาทิเช่น ข้าวปลาอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เป็นต้น ฯลฯ ส่วนความต้องการที่เป็นนามธรรมจะเป็นความต้องการในสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องไม่ได้ อาทิเช่น การต้องการความรัก เกียรติยศ ชื่อเสียง ฯลฯ ในที่นี้การศึกษาทางด้านเศรษฐศาสตร์จะเน้นเฉพาะความต้องการของมนุษย์ทางด้านรูปธรรมเท่านั้น เนื่องจากเป็นความต้องการในสินค้าและบริการที่ถูกผลิตขึ้นจากปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ซึ่งสามารถวัดค่าความพึงพอใจได้ แต่ความต้องการทางด้านนามธรรมไม่สามารถวัดค่าออกมาได้ นอกจากนั้นสินค้าและบริการที่ระบบเศรษฐกิจสามารถผลิตได้มีมากมายหลายชนิด ในทางเศรษฐศาสตร์จึงได้แบ่งประเภทของสินค้าและบริการต่าง ๆ ออกเป็น 2 ประเภทคือ สินค้าเศรษฐกิจ (Economic Goods) และ สินค้าไร้ราคา (Free Goods)

2.1 สินค้าเศรษฐกิจ (Economic Goods) หมายถึง สินค้าที่ได้มาจากการผลิตซึ่งมีต้นทุนที่ต้องใช้ในการผลิต ดังนั้นจึงเป็นสินค้าที่มีราคา และอาจมีน้อยเมื่อเทียบกับความต้องการ

นอกจากนี้สินค้าเศรษฐกิจยังสามารแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ สินค้าเอกชน (Private Goods) และ สินค้าสาธารณะ (Public Goods)

2.1.1 สินค้าเอกชน (Private Goods) เป็นสินค้าที่แยกการบริโภคออกจากกันได้ (Rival Consumption) ตัวอย่างเช่น เสื้อที่นาย ก สวมใส่เป็นคนละตัวกับเสื้อที่นาย ข สวมอยู่หรือบ้านที่นาย ก อาศัยอยู่เป็นคนละหลังกับที่นาย ข อาศัยอยู่ นอกจากนี้ยังเป็นสินค้าที่เจ้าของสามารถกีดกันผู้บริโภครายอื่น ๆ ได้ (Exclusion Principle) ยกตัวอย่าง นาย ก เป็นผู้จ่ายเงินซื้อรถยนต์คันหนึ่ง นาย ก สามารถกีดกันมิให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์จากรถยนต์คันนั้นได้

2.1.2 สินค้าสาธารณะ (Public Goods) เป็นสินค้าที่บริโภคร่วมกัน (Joint Consumption) ยกตัวอย่าง ถนนที่นาย ก กำลังใช้สัญจรอยู่ก็เป็นถนนสายเดียวกับที่มีบุคคลอื่นใช้สัญจรไปมาอยู่เช่นกัน นอกจากนี้ เป็นสินค้าที่ไม่สามารถกีดกันบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดให้พ้นจากการบริโภคได้ (Non-exclusion Principle) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีผู้บริโภคจำนวนมากสาจนทำให้การกีดกันเป็นไปได้ยาก เช่น ถนนคลองชลประทาน และการจัดการศึกษาของรัฐ เป็นต้น หรืออาจเป็นเพราะการบริโภคที่เพิ่มขึ้นของบุคคลกลุ่มหนึ่งไม่เป็นเหตุให้บุคคลกลุ่มอื่นต้องบริโภคลดลงหรือขาดโอกาสในการบริโภค เช่น การป้องกันประเทศ และการกระจายเสียงทางวิทยุ เป็นต้น

2.2 สินค้าไร้ราคา (Free Goods) คือ สินค้าเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งส่วนใหญ่มีมากเมื่อเทียบกับความต้องการ ดังนั้นจึงไม่มีต้นทุนในการผลิตและไม่มีราคาที่จะต้องจ่ายเมื่อต้องการใช้ อาทิ เช่น สายลม แสงแดด อากาศ แม่น้ำลำคลอง ทะเล เป็นต้น

สินค้าไร้ราคาสามารถเป็นสินค้าเศรษฐกิจได้เช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น น้ำแร่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เมื่อนำมาทำเป็นน้ำดื่มบรรจุขวดก็จะกลายเป็นสินค้าเศรษฐกิจทันที เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตและเมื่อจะดื่มจะต้องจ่ายเงินซื้อ เป็นต้น

ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า ทรัพยากรล้วนมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการของทุกคนในสังคมได้ ดังนั้นทุกสังคมจึงต้องประสบกับปัญหาอย่างเดียวกัน คือ ผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร ปัญหาดังกล่าวนี้ เรียกว่า ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

1. ปัญหาผลิตอะไร (What to Produce)

ปัญหานี้เกิดจากการที่ทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด ไม่สามารถนำมาผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดที่ต้องการได้ จึงต้องมีการเลือกตัดสินใจว่าจะนำเอาทรัพยากรเหล่านั้นมาผลิตเป็นสินค้าอะไร จำนวนเท่าใด

จึงจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในสังคมได้อย่างเพียงพอ ซึ่งการพิจารณาดังกล่าวก็ขึ้นอยู่กับบริบท ความต้องการของคนในสังคม การตัดสินคุณค่า (Value Judgment) และการจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นในแต่ละประเภทของสินค้าและบริการ ตลอดจนยังขึ้นอยู่กับระบบเศรษฐกิจของแต่ละสังคมอีกด้วย ซึ่งจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

2. ปัญหาผลิตอย่างไร (How to Produce)

ปัญหานี้เกิดจากการที่สินค้าต่าง ๆ สามารถผลิตด้วยเทคนิคการผลิตได้หลายวิธี ซึ่งแต่ละเทคนิคก็จะมีต้นทุนการผลิตที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับชนิดและปริมาณของปัจจัยการผลิตที่ใช้ว่าเป็นปัจจัยอะไร และเป็นสัดส่วนเท่าไร ดังนั้น การที่จะผลิตสินค้าให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด จึงจำเป็นต้องเลือกเทคนิคการผลิตที่ทำให้เสียต้นทุนต่ำที่สุด

3. ปัญหาผลิตเพื่อใคร (Produce for Whom)

ปัญหานี้เป็นการพิจารณาว่าจะผลิตสินค้าและบริการที่หลากหลายเพื่อใคร และจะจัดสรรสินค้าเหล่านั้นไปยังกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในสังคมด้วยวิธีการอย่างไร ปัญหาดังกล่าวนี้ต้องยึดหลักที่ว่า ต้องกระจายผลผลิตหรือรายได้ที่เกิดขึ้นไปยังกลุ่มคนทุก ๆ กลุ่มที่มีส่วนร่วมในการผลิตอย่างทั่วถึง ตามสัดส่วนของกำลังความสามารถและความต้องการ เพื่อเป็นสิ่งที่จูงใจให้ทุกคนทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ

ทุกสังคมต่างพยายามที่จะแก้ปัญหาพื้นฐานดังกล่าวข้างต้น แต่วิธีการแก้ปัญหาอาจจะแตกต่างกันไป ซึ่งขึ้นอยู่กับรูปแบบของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจะกล่าวในหัวข้อถัดไปนี้

ระบบเศรษฐกิจกับการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

แม้ว่าทุกสังคมจะประสบปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เหมือน ๆ กัน แต่ก็มีความแตกต่างกันในเรื่องของวิธีการแก้ปัญหาซึ่งอาจจะเหมือนกันหรือแตกต่างกันก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าสังคมหรือประเทศนั้นใช้ระบบเศรษฐกิจแบบใด เนื่องจากระบบเศรษฐกิจแต่ละระบบ มีระเบียบกฎเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติที่แตกต่างกัน การแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจจึงอาจมีวิธีหรือแนวทางที่แตกต่างกันไปเช่นเดียวกันต่อไปนี้จะเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจโดยทั่วไปว่ามีลักษณะเป็นเช่นไร และระบบเศรษฐกิจต่าง ๆ มีวิธีการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจทั้งสามข้ออย่างไรเป็นลำดับต่อไป

1. ความหมายของระบบเศรษฐกิจและหน่วยเศรษฐกิจ

1.1 ระบบเศรษฐกิจ (Economic System) หมายถึง กลุ่มของหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอันเกี่ยวข้องกับการผลิต การบริโภค และการกระจายสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ภายใต้ระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติอันเดียวกัน

1.2 หน่วยเศรษฐกิจ (Economic Units) หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจจะเป็นปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร สถาบัน หรือผู้พันักอาศัยของประเทศหนึ่ง ๆ ก็ได้ โดยจะดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างพร้อม ๆ กันก็ได้ เช่น หน่วยธุรกิจ ทำหน้าที่เป็นผู้ผลิต ในขณะที่เดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นผู้บริโภคด้วย โดยทั่วไปสามารถแบ่งหน่วยเศรษฐกิจออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1.2.1 หน่วยครัวเรือน (Households) คือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อาศัยอยู่ร่วมกันในฐานะเป็นหน่วยการตัดสินใจหนึ่ง ครัวเรือนมีฐานะเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต (Factor Owners) ซึ่งได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ และจะขายปัจจัยการผลิตที่ตนเป็นเจ้าของให้กับผู้ผลิต โดยได้รับค่าตอบแทนของการใช้ปัจจัยการผลิต ในรูปของ ค่าจ้าง เงินเดือน ดอกเบี้ย และกำไร เพื่อนำไปใช้จ่ายในการจ่ายซื้อสินค้าและบริการเพื่อนำมาอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ดังนั้นหน่วยครัวเรือนจึงทำหน้าที่เป็นทั้งเจ้าของปัจจัยการผลิตและเป็นทั้งผู้บริโภค (Consumers) ไปพร้อม ๆ กัน อาจกล่าวได้ว่าหน่วยครัวเรือนในฐานะที่เป็นผู้บริโภคเป็นหน่วยเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการเสนอความต้องการเพื่อซื้อสินค้าและบริการไปยังหน่วยธุรกิจ เนื่องจากหน่วยธุรกิจสามารถใช้ความต้องการดังกล่าวเป็นแนวทางในการกำหนดประเภทและจำนวนสินค้าที่จะทำการผลิต ในการบริโภคสินค้าและบริการนี้ ผู้บริโภคจะต้องกระทำอย่างมีเหตุผลทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ จะต้องมึจุดมุ่งหมายที่จะแสวงหาความพอใจให้ได้มากที่สุด (Maximize Consumer Satisfaction) จากการบริโภคสินค้าและบริการ

1.2.2 หน่วยธุรกิจ (Business Firms) คือ ผู้ผลิตที่ทำหน้าที่ในการผลิตสินค้าและบริการ ผู้ผลิตในที่นี้อาจเป็นธุรกิจที่เป็นเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์กรธุรกิจในรูปแบบอื่น ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการนี้ หน่วยธุรกิจจะซื้อปัจจัยการผลิตต่าง ๆ จากเจ้าของปัจจัยการผลิต โดยจ่ายค่าตอบแทนให้กับเจ้าของปัจจัยการผลิตเหล่านั้น แล้วนำมาผ่านกรรมวิธีการผลิตเพื่อแปลงสภาพให้เป็นสินค้าและบริการ และจัดจำหน่ายให้ผู้ที่ต้องการซื้อหรือผู้บริโภคต่อไป ในการดำเนินกิจกรรมนี้ หน่วยธุรกิจจะกระทำอย่างมีเหตุผลทางเศรษฐกิจ โดยจะมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ เพื่อแสวงหากำไรสูงสุด (Maximize Profit)

1.2.3 หน่วยรัฐบาล (Government) คือ สถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ อาจประกอบด้วยรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น และหน่วยราชการต่าง ๆ

ซึ่งทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผน วางระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และบังคับใช้ให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น ๆ การดำเนินการของหน่วยรัฐบาลดังกล่าว จะทำให้เกิดผลกระทบต่อการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ตามมา เช่น การเก็บภาษีเงินได้เพิ่มขึ้น อาจมีผลทำให้ครัวเรือนตัดสินใจซื้อสินค้าไปอุปโภคบริโภคน้อยลง หรือการใช้จ่ายของรัฐบาล เช่น การสร้างสนามบิน อาจกระตุ้นการลงทุนของหน่วยธุรกิจ ดังนั้นการดำเนินการของรัฐบาลจึงเกิดผลทำให้หน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ลดหรือขยายการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจก็ได้ แต่วัตถุประสงค์สำคัญของการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาล ก็คือ การให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประเทศมีความสงบเรียบร้อยและ มีความมั่นคง จึงอาจกล่าวได้ว่าเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาล ประกอบด้วยเป้าหมายทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

ระบบเศรษฐกิจแต่ละระบบต่างมีชุดของสถาบันแตกต่างกัน เนื่องจากหน่วยเศรษฐกิจแต่ละประเภทมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่แตกต่างกันไป จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติขึ้นบังคับใช้ เพื่อให้การทำหน้าที่และการสัมพันธ์ติดต่อกันของหน่วยเศรษฐกิจทั้งหลายเป็นไปอย่างมีระบบ ซึ่งระเบียบ กฎเกณฑ์ ของแต่ละกลุ่มอาจเหมือนหรือต่างกันเป็นคนละระบบก็ได้ ในที่นี้อาจจำแนกระบบเศรษฐกิจต่าง ๆ ออกได้เป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ

2. ประเภทของระบบเศรษฐกิจและการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

2.1 ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมหรือเสรีนิยม (Capitalism or Free-Enterprise System)

คือ ระบบเศรษฐกิจที่เอกชนมีสิทธิเสรีภาพในการเลือกดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างเสรี และมีกรรมสิทธิ์ในการจัดการทรัพย์สินที่หาได้ มีกำไรเป็นเครื่องจูงใจในการผลิต กลไกราคาจะเป็นตัวแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจว่าจะผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร โดยรัฐบาลจะไม่เข้ามาแทรกแซงการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ของภาคเอกชน แต่จะเป็นเพียงผู้ดูแลให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่วางไว้ และให้มีการแข่งขันกันอย่างเสรี

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีใช้ราคาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ โดยราคาจะถูกกำหนดจากอุปสงค์และอุปทานของตลาด ซึ่งในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมีการใช้กลไกราคาในกระบวนการตัดสินใจแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ดังนี้

2.1.1 ปัญหาจะผลิตอะไร

ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ผู้ผลิตจะเลือกทำการผลิตเฉพาะสินค้าที่ผู้บริโภคมีความต้องการ โดยดูได้จากจำนวนเงินที่ผู้บริโภคยินดีจ่ายซื้อสินค้า สินค้าใดที่ผู้บริโภคมีความต้องการมากก็จะยินดีจ่ายเงินซื้อในราคาที่สูง เมื่อผู้ผลิตทราบว่าผู้บริโภคต้องการสินค้า

อะไร ปริมาณเท่าไร ก็จะนำราคาสินค้าเหล่านั้นมาเปรียบเทียบกับต้นทุนการผลิตเพื่อดูว่าจะได้กำไรหรือขาดทุน ถ้าขาดทุนก็จะไม่ผลิต แต่ถ้าได้กำไรก็จะพิจารณาต่อไปว่าควรจะผลิตออกขายจำนวนเท่าไรจึงจะได้กำไรสูงสุด ดังนั้นในการแก้ปัญหาดังกล่าว ราคาของสินค้าจะเป็นตัวส่งสัญญาณตัวหนึ่งที่จะบอกให้ทราบว่า ผู้ผลิตควรผลิตสินค้านั้นหรือไม่

2.1.2 ปัญหาจะผลิตอย่างไร การที่ผู้ผลิตจะเลือกวิธีการผลิตแบบใด ผู้ผลิตจะต้องคำนึงว่าวิธีการผลิตใดที่มีประสิทธิภาพมากกว่ากัน เนื่องจากการผลิตที่มีประสิทธิภาพ คือ การผลิตด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุด เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับราคาขาย กำไรที่ได้ก็จะมากที่สุด การที่จะทราบว่าวิธีการผลิตใดเสียต้นทุนเท่าไรนั้น สามารถดูได้จากราคาของปัจจัยการผลิต ซึ่งจะเป็นตัวส่งสัญญาณให้ผู้ผลิตตัดสินใจว่าจะควรจะใช้เทคนิคการผลิตอย่างไร หรือควรจะใช้ปัจจัยการผลิตในสัดส่วนเท่าไร จึงจะมีต้นทุนที่ต่ำที่สุด ซึ่งราคาของปัจจัยการผลิตจะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงความมีอยู่จำกัดของปัจจัยการผลิตชนิดนั้น ๆ หากปัจจัยการผลิตชนิดนั้นมีน้อย ในขณะที่ความต้องการกลับเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ ย่อมจะส่งผลทำให้ราคาปัจจัยการผลิตชนิดนั้นสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้นด้วย เมื่อเป็นเช่นนั้น ผู้ผลิตจะใช้ปัจจัยการผลิตนั้นน้อยลง หรืออาจเลิกใช้ปัจจัยการผลิตนั้น แล้วหันไปใช้ปัจจัยชนิดอื่น ๆ ที่สามารถใช้ทดแทนกันได้ หรือหันไปใช้เทคนิคการผลิตอื่น ๆ ที่มีต้นทุนที่ต่ำกว่าแทนเลยก็ได้ สรุปได้ว่าราคาปัจจัยการผลิตจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยแก้ปัญหาว่าจะผลิตอย่างไร และข้อนี้เองที่ส่งผลให้การผลิตโดยอาศัยกลไกราคานำมาซึ่งการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.3 ปัญหาจะผลิตเพื่อใคร ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีจะใช้ราคาสินค้าเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจว่าใครจะเป็นผู้ได้สินค้านั้นไปบริโภค กล่าวคือ เนื่องจากสินค้าและบริการมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ทั้งหมด ผู้บริโภคที่มีอำนาจซื้อจึงต้องมีการแข่งขันกันซื้อสินค้าและบริการที่ต้องการ โดยผู้ที่มีรายได้มากพอที่จะจ่ายในราคานี้ ก็จะเป็นผู้ได้สินค้านั้นไป ข้อนี้เองจึงเป็นที่มาของระบบที่ว่า “มือใครยาว สาวได้สาวเอา” ซึ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำขึ้นในสังคมเป็นข้อด้อยของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ต่อมาได้มีผู้ที่เสนอให้รัฐบาลเข้ามาแทรกแซงระบบราคา ในบางกรณี ดังที่เห็นได้ทั่วไปในระบบเศรษฐกิจแบบผสม

2.2 ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมหรือวางแผนจากส่วนกลาง (Socialism or Centralized Planning Economy) คือ ระบบเศรษฐกิจที่เอกชนไม่มีสิทธิ์ในทรัพย์สิน และไม่มีสิทธิเสรีภาพในการเลือกประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งปัจจัยการผลิตเกือบทุกชนิดเป็นของรัฐบาล กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจนี้ไม่สามารถทำงานได้ เนื่องจากการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร จะดำเนินไปตามแผนที่วางไว้โดยรัฐบาล กล่าวคือ จะมีการวางแผนว่าจะใช้ปัจจัยการผลิตไปผลิตสินค้าชนิดใด ปริมาณ

เท่าใด หรือไม่ผลิตสินค้าชนิดใด จะใช้เทคนิคการผลิตอย่างไร และสินค้าที่ผลิตขึ้นนี้จะจัดสรรไปให้ใครบ้าง ในจำนวนเท่าใด การกระจายสินค้าและบริการในระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมนี้ ไม่จำเป็นต้องมีการจัดสรรปันส่วนแต่เพียงอย่างเดียว แต่รัฐบาลยังให้มีการซื้อขายสินค้าในตลาด และใช้ราคาเป็นตัวจัดสรรสินค้าและบริการเช่นเดียวกับในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม แต่ต่างกันตรงที่ ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมรัฐบาลจะเป็น ผู้กำหนดราคาสินค้าและบริการต่าง ๆ ตลอดจนการจ้างงานหรือค่าตอบแทนแรงงานในกิจกรรมการผลิต ต่าง ๆ เอง ทำให้ราคาค่อนข้างมีเสถียรภาพ โดยประชาชนจะใช้จ่ายรายได้ของตนเพื่อการจ่ายซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ ในราคาที่รัฐกำหนด และจากการที่รัฐบาลเป็นผู้กำหนดอัตราค่าจ้างในการทำงาน จึงทำให้รายได้ของประชาชนโดยส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันมากนัก การกระจายรายได้ของประชาชนจึงค่อนข้างเสมอภาค แต่การผลิตที่ดำเนินการผูกขาดโดยรัฐมักจะทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพต่ำกว่าการผลิตที่ดำเนินการโดยภาคเอกชนภายใต้ภาวะการแข่งขัน และอาจมีโอกาที่รัฐบาลจะวางแผนผิดพลาด ซึ่งจะทำให้เกิดการสิ้นเปลืองทรัพยากรของสังคมไปโดยเปล่าประโยชน์

2.3 ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Economy) คือ ระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะเป็นทุนนิยมผสมกับสังคมนิยม เป็นระบบเศรษฐกิจที่นำเอาข้อดีของทั้งสองระบบเศรษฐกิจมารวมกัน ได้แก่ การกระจายอำนาจในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ การมีประสิทธิภาพในการผลิต การลดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และการลดความผันผวนของราคาสินค้าและการจ้างงาน ซึ่งระบบเศรษฐกิจแบบผสมนี้อาจจะเอนเอียงเน้นหนักไปทางระบบเศรษฐกิจแบบใดแบบหนึ่งก็ได้ ในระบบเศรษฐกิจแบบนี้ ทั้งรัฐและเอกชนจะมีส่วนในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจร่วมกัน โดยกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินมีทั้งส่วนที่เป็นของรัฐและเอกชน กลไกราคายังทำหน้าที่ชี้แนะให้ผู้ผลิต ผู้บริโภค และเจ้าของปัจจัยการผลิตตัดสินใจแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ แต่การทำงานของกลไกราคาในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของระบบเศรษฐกิจแบบนี้จะมีบทบาทน้อยกว่าระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เนื่องจากมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของหลายฝ่าย เช่น สหภาพแรงงาน สมาคมการค้าและธุรกิจ กลุ่มเหล่านี้สามารถสร้างอิทธิพลและอำนาจผู้ขาดบางส่วน ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจต่าง ๆ เช่น การกำหนดสินค้าที่ผลิต การลงทุน การจัดสรรทรัพยากร ค่าตอบแทนหรือรายได้ เป็นต้น (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. 2555 : 19) บทบาทของรัฐบาลในเชิงเศรษฐกิจของระบบเศรษฐกิจแบบผสมจะแตกต่างกันไปในแต่ละกิจกรรมตั้งแต่มีบทบาทเล็กน้อยไปจนถึงการผูกขาดอำนาจในการตัดสินใจพื้นฐานในกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางอย่าง อาทิ การควบคุมราคาสินค้าที่จำเป็นบางชนิด การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ การแทรกแซงกลไกราคา การกำกับดูแลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ การดำเนินธุรกิจแข่งขันกับภาคเอกชน ยกตัวอย่างเช่น กิจการธนาคารพาณิชย์ การประกันภัย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม รัฐยังคงส่งเสริมให้มีการแข่งขันกันอย่างเสรี โดยออกกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อกำกับ ควบคุม ดูแลการ

ดำเนินงานของภาคเอกชน และทำการวางแผนการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเฉพาะส่วนที่เป็นของรัฐ เพื่อให้ภาคเอกชนรู้แนวทางการดำเนินเศรษฐกิจของรัฐ เช่น ประเทศไทยมีการวางแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ระบบเศรษฐกิจ แบบผสมจึงเป็นระบบที่ใช้กลไกราคา และการแทรกแซงของรัฐบาลในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจขั้นพื้นฐาน

วิธีการศึกษาเศรษฐศาสตร์

ในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์นั้นไม่ว่าจะเป็นการศึกษาแบบมหภาคหรือจุลภาค นักเศรษฐศาสตร์จำเป็นต้องใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific methods) ในการศึกษา ค้นคว้า กล่าวคือ ต้องมีการสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปประมวลผล เพื่อต้องการทราบว่าปัญหาที่ต้องการศึกษานั้น ความจริงมันเป็นอย่างไร มีสาเหตุมาจากอะไร มีความเป็นมาอย่างไร แล้วจะเป็นอย่างไรในอนาคต การศึกษาเศรษฐศาสตร์จึงมีสองอย่างที่แตกต่างกัน คือ อธิบายว่าสิ่งนั้น คืออะไร และอธิบายว่าสิ่งที่ควรจะเป็นนั้นเป็นอย่างไร ดังนั้น การศึกษาทางเศรษฐศาสตร์จึงแบ่งออกได้เป็นสองส่วน ดังนี้

1. เศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ (Positive Economics)

เศรษฐศาสตร์วิเคราะห์หรือการศึกษาตามที่เป็นจริง มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจรอบ ๆ ตัวเรา และแสวงหากรอบการวิเคราะห์รวมทั้งแนวคิดเพื่ออธิบายปรากฏการณ์เหล่านั้น เศรษฐศาสตร์วิเคราะห์จึงเกี่ยวข้องกับการสร้างและการศึกษาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์โดยตรง ยกตัวอย่างเช่น ศึกษาว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศถูกกำหนดขึ้นโดยปัจจัยใดบ้าง และถ้าปัจจัยเหล่านั้นเปลี่ยนแปลง อัตราแลกเปลี่ยนจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร การศึกษาเศรษฐศาสตร์ตามที่เป็นจริงจึงเป็นการศึกษาเพื่อมุ่งที่จะสร้างองค์ความรู้ให้เข้าใจปรากฏการณ์หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และยังสามารถใช้ทำนาย (Predict) สภาพการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อีกด้วย ถ้าอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมหรือเงื่อนไขอย่างเดียวกัน ทั้งนี้ในการศึกษานั้น ผู้ศึกษามีได้ใช้วิจารณญาณตัดสินคุณค่า (Value Judgment) ของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น หรือที่กำลังจะเกิดขึ้นนั้นว่า เป็นสิ่งที่ “ดี” หรือ “ไม่ดี” หรือเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาแต่อย่างใด เป็นเพียงเครื่องมือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการเท่านั้น

2. เศรษฐศาสตร์นโยบาย (Normative Economics)

เศรษฐศาสตร์นโยบายหรือการศึกษาตามที่ควรจะเป็น มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมสถานการณ์ทางเศรษฐกิจให้เป็นไปตามที่ต้องการและแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการศึกษาที่มุ่งแสวงหาคำตอบว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีแก่สังคม ผู้ศึกษาจึงต้องมีหลักเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่าของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ว่าปรากฏการณ์ใดควรเกิดขึ้น หรือควรจะใช้ทางเลือกใด มาตรการใด หรือนโยบายใด การใช้วิถึการพิจารณาส่วนบุคคลในการตัดสินคุณค่าของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ว่าสิ่งใด “ดี” หรือสิ่งใด “ไม่ดี” นั้น อาจจะได้ผลสรุปที่แตกต่างกับผลสรุปของบุคคลอื่นก็ได้ และบางทีก็เป็นการยากที่จะพิสูจน์ได้อย่างแข็งขันว่า ผลสรุปของผู้ใดถูกหรือของผู้ใดผิด ซึ่งทำให้เกิดการโต้แย้งและวิพากษ์วิจารณ์กันต่อไปได้ เช่น นักวิชาการได้มีข้อคิดเห็นที่แตกต่างกันว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศ เช่น เงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาควรจะเป็นอัตราเท่าใดจึงจะเหมาะสม ประเทศไทยควรจะต้องมีการลดค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินตราต่างประเทศหรือไม่ เป็นต้น ซึ่งนักวิชาการบางกลุ่มไม่เห็นด้วยกับการลดค่าเงินบาท โดยอ้างเหตุผลต่างต่างนานา ในขณะที่นักวิชาการบางกลุ่มมีความเห็นว่า ค่าเงินบาทแข็งเกินไปควรจะต้องมีการลดค่าเงินบาท หรือปล่อยให้ค่าเงินบาทลอยตัวเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศโดยมีเหตุผลต่าง ๆ สนับสนุนเช่นเดียวกัน เป็นต้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์

เนื่องจากเศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มุ่งศึกษาการใช้ทรัพยากรอย่างจำกัด เพื่อผลิตสินค้าและบริการที่มนุษย์ต้องการ ดังนั้น เศรษฐศาสตร์จึงเป็นประโยชน์แก่มนุษย์ไม่ว่ามนุษย์นั้นจะอยู่ในฐานะผู้บริโภค ผู้ผลิต หรือเจ้าของปัจจัยการผลิต และเป็นประโยชน์ต่อรัฐบาล เพราะบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเหล่านั้นต่างมีทรัพยากรจำกัด แต่ล้วนมีความต้องการสินค้าและบริการมากกว่าที่จะสามารถผลิตขึ้นได้จากทรัพยากรที่มีอยู่

1. ในฐานะของผู้บริโภค

ความรู้ในวิชาเศรษฐศาสตร์ทำให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้าและบริการที่ตนได้รับความพอใจสูงสุดภายใต้ระดับรายได้ที่มีอยู่อย่างเหมาะสม และเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่าและเกิดประโยชน์มากที่สุด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้บริโภคได้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ และสามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ตลอดจนรู้จักการออม แสวงหารายได้ และรายจ่ายอย่างคุ้มค่าอีกด้วย

2. ในฐานะของผู้ผลิต

ผู้ผลิตสามารถนำความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในการตัดสินใจในทางธุรกิจ เช่น การตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ในการผลิตสินค้าและบริการอย่างคุ้มค่า ประหยัด ช่วยลดต้นทุนการผลิต เพื่อให้ได้รับกำไรสูงสุด นอกจากนี้ยังทำให้ผู้ผลิตได้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานะทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ตลอดจนนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล ที่อาจส่งผลกระทบต่อการค้าเงินธุรกิจของตน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ผลิตสามารถปรับธุรกิจของตนให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนภาวะเศรษฐกิจของโลกได้

3. ในฐานะเจ้าของปัจจัยการผลิต

ความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์ทำให้เจ้าของปัจจัยการผลิต มีหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจ เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุดจากปัจจัยที่เขามีอยู่ และช่วยให้เจ้าของปัจจัยการผลิตได้ทราบและเข้าใจถึงปัญหาทางเศรษฐกิจ ตลอดจนผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งอาจมีผลกระทบโดยตรงต่อรายได้ที่เขาจะได้รับจากการขายปัจจัยการผลิต ทำให้เจ้าของปัจจัยการผลิตสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม และทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

4. ในฐานะของรัฐบาลหรือผู้บริหารประเทศ

ความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์ทำให้เข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภค ผู้ผลิต และเจ้าของปัจจัยการผลิต อีกทั้งลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาทางเศรษฐกิจ และสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ โดยอาจกำหนดออกมาเป็นแผนหรือนโยบายทางเศรษฐกิจที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และก่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศได้

สรุปท้ายบท

1. ทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งที่ธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นนั้นมีไม่เพียงพอแก่ความต้องการของมนุษย์ จึงเกิดปัญหาความขาดแคลน ยิ่งพลเมืองของสังคมมากขึ้นปัญหาความขาดแคลนก็ยิ่งรุนแรง มนุษย์จึงต้องศึกษาถึงกรรมวิธีในการจัดสรรทรัพยากรที่มีความจำกัด ให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์และสังคมให้มากที่สุด การศึกษาเศรษฐศาสตร์จะช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมของมนุษย์ ตลอดจนพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล โดยความต้องการของมนุษย์อาจแบ่งเป็นความต้องการด้านวัตถุและด้านจิตใจ แต่ในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์มักจะเน้นเฉพาะความต้องการด้านวัตถุ

เท่านั้น ในส่วนของสินค้าและบริการ หมายถึง สิ่งที่ได้จากการทำงานร่วมกันของปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีอรรถประโยชน์มากกว่าศูนย์ สามารถสนองตอบความต้องการของผู้บริโภคได้ สินค้าและบริการบางชนิดมีอยู่จำกัด เรียกว่า เศรษฐทรัพย์ ส่วนสินค้าและบริการที่ไม่มีจำกัดเรียกว่า สินค้าไร้ราคา จากการที่สังคมขาดแคลนทรัพยากรในการผลิตสินค้าและบริการมาตอบสนองความต้องการของมนุษย์ จึงเกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสขึ้น การขาดแคลนและการเลือกยังนำไปสู่ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ทุกสังคมต้องตัดสินใจว่าจะนำทรัพยากรที่มีอยู่มาผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร โดยในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ทุกประเทศจะ เลือกระบบเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับสภาพสังคมของตนมาใช้ สำหรับระบบเศรษฐกิจหลักมี 3 ระบบได้แก่ ระบบเศรษฐกิจเสรีหรือทุนนิยม ระบบเศรษฐกิจแบบผสม และระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม สำหรับวิธีการศึกษาเศรษฐศาสตร์ แบ่งออกได้เป็นสองส่วน ได้แก่ การศึกษาเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ (Positive Economics) มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจรอบ ๆ ตัวเรา และแสวงหากรอบการวิเคราะห์รวมทั้งแนวคิดเพื่ออธิบายปรากฏการณ์เหล่านั้น และการศึกษาเศรษฐศาสตร์นโยบาย (Normative Economics) เป็นการศึกษาเพื่อควบคุมสถานการณ์ทางเศรษฐกิจให้เป็นไปตามที่ต้องการและแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการมุ่งแสวงหาคำตอบว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีแก่สังคม โดยต้องมีหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจคุณค่าของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์จะช่วยให้เราได้เข้าใจถึงปัญหาและรู้วิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และนำประเทศไปสู่ความเจริญเติบโตในที่สุด

แบบฝึกหัดท้ายบท

1. จงอธิบายถึงความหมายของคำต่อไปนี้ การขาดแคลน การเลือก และต้นทุนค่าเสียโอกาส
2. จงอธิบายความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ และบอกความแตกต่างของการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาคกับวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค
3. นักศึกษาคิดว่าประเทศไทยควรมีการพัฒนาปัจจัยการผลิตประเภทใดมากที่สุด เพื่อให้ประเทศไทยมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น จงให้เหตุผลพร้อมยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย
4. จงอธิบายถึงปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่รัฐบาลหรือบุคคลจะต้องประสบในการเลือกตัดสินใจทางเศรษฐกิจ
5. ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม และระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม มีลักษณะที่สำคัญอย่างไรบ้าง และแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างไร จงอธิบาย
6. นักศึกษาคิดว่าระบบเศรษฐกิจแบบใดเหมาะสมกับประเทศไทยมากที่สุด เพราะอะไร จงให้เหตุผลประกอบการอธิบาย
7. หน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจ มีความสำคัญและมีบทบาทอย่างไรในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า
8. จงยกตัวอย่างกรณีศึกษาปัญหาทางเศรษฐศาสตร์ ด้วยวิธีการศึกษาเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ (Positive Economics)
9. ในกรณีที่รัฐบาลมีการรับจ้มนำเข้าของชาวนา นักศึกษาคิดว่าเป็นการศึกษาเศรษฐศาสตร์โดยใช้วิธี Positive Economics หรือ Normative Economics เพราะเหตุใด
10. ประโยชน์ของวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับการดำรงชีวิตและการทำงานของนักศึกษามีอะไรบ้าง จงอธิบาย